

ZBORNIK

SVEČENIKOV SV. P. IN ZAJEDNIC S. J.

Uredništvo: Gorica, Piazza N. Tommaseo št. 20

Dne 15. maja 1923

Izhaja 15. dan vsakega mesca.

Dr. M. B.

Majnik, pridi!

Poglej v naravo ali v božji hram, vse ti pravi: maj je tu, polovica ga je že za nami. In jaz kličem: »maj, pridi«?

Da, maj pridi že enkrat, da ne napoči žgoče poletje še predno se so razveselila in utrdila mlada srca v majniških žarkih!

Bratje! Naša mladina, fantje in dekleta ne poznajo več pravega maja. Morda še prihajajo k šmarnicam, a redki so — in prav silno redki so tisti, ki prihajajo z iskrenim, toplim srcem. Morda še prepevajo sladke Marijine popevke, toda kdo ve, ali so izraz globokega in visokega pojmovanja najvzvišenejše izmed otrok božjih — Matere božje?

Ali naj pustimo, da se razvijajo in postanejo možje in žene, očetje in matere brez Marije? Da pride poletje življenja nad nje brez majnika? Bo-li poletje tolažilno, če je že majnik njihovega življenja tako pust in mrzel, brez cvetja in petja, brez ljubezni in iskrene pobožnosti — liki jesenske ledine?

Bratje! Marija je vesela okrašenih oltarjev, veseli se vsakega pozdrava, veseli se šmarnic, ki jih kolikor mogoče lepo in dostojno obhajamo, veseli se pesmi in govora, ki se glasijo po širni zemlji njej na čast. Toda Marija pričakuje od nas še več. Najlepši majniški dar Mariji bodi ta, da zanesemo stalno majniško razpoloženje v srca naših fantov in deklet.

Preteklo zimo smo vrgli med našo mladino misel krščanske prosvete. »Pr. Zv.« ima že prav lepo število včlanjenih društev. Hvala Bogu za začetek! Res, položili smo le začetke, posejali seme. To seme se mora razviti in skrbno negovati. V vseh naših društvih bo treba poglobitve, bo treba pletve. Kjerkoli dobimo nesnago, ki se nikakor ne vjema z majniškim duhom, ki je duh pristnega in jedrnatega krščanstva, jo bomo morali pomesti. Osnažite in počistite vrste mladih ljudi, da ne bo veliko število v kvar celoti in pristnosti!

Naš ideal ostane prej in slej Marijanske kongregacije. Z lepo urejenimi Marijinimi družbami pridobimo za Boga največ mladine, si vzgojimo največ trdnih krščankih značajev, ki bodo Mariji v veselje in našemu malemu narodu v ponos. Dragi sobratje! Proč s pomisleki, konec naj bo obotavljanju; čedalje bomo odlašali, tem slabše bo. Takoj na delo, da poživimo in okrepimo »Marijine družbe«; brez njih ne bo maja v srcih naše mladine!

Maj, pridi! Kako pa? Ni mogoče, ves trud je zaman! Lagodni govorijo, da je nemogoče. Kdor misli, da mu je nemogoče, naj pove pred šmarničnim oltarjem Mariji, kaj vse je naredil, da mu *postane mogoče*.

Dovolim si povedati nekoliko misli, kako moramo začeti, nele da »nemogoče« stvari postanejo mogoče, ampak da se udeležijo in ostanejo. Povdarjam nekoliko misli. Preudarite jih na konferencah. Morda jih ob priliki v »Zborniku« razvijem.

1. Pri vsem organizatoričnem delu je največje važnosti osebnost; mladina mora imeti v nas zaupanje. Vzgojajmo svojo osebnost v resnicoljubni odkritosrčnosti, dobrohotnosti, nesebični ljubezni. Kdor občuje z mladino le prisiljeno, brez resničnega zanimanja in dobrohotnosti, ne bo ustvaril trajne organizacije. Kdor se trudi in dela na vse moči, da pridobi mladino zase, da bo imel za seboj toliko in toliko mladih src, maha po zraku in njegovo del je od danes do jutri. Mladina mora spoznati, da nam gre samo za njeno srečo. Zato bomo potrpežljivi in bomo ljubili tudi one mladeniče in dekleta, ki niso v družbi. Smrten udarec je zadal svojemu delu, kdor hoče s strastno nervoznostjo vse danes doseči in ne more prikriti nevolje, užaljenosti, jeze nad mladimi ljudmi, ki se iz sto razlogov še niso mogli odločiti, da pristopijo k družbi. Zatreti moramo tudi v članih naših družb mržnjo do nečlanov, ker ta je le znak pomanjkljivosti marijanskega duha in pa neke nevoščljivosti moža, ki je prejel za plug in si ne more kaj, da bi se ne ozrl nazaj. — Torej prva stvar je goreča marijanska osebnost voditeljeva. Ali nam je manjka? Bodimo odkritosrčni in povejmo si vso resnico pri duhovnih vajah, izpraševanju vesti, meditaciji itd.

2. Nemogoče je iz posvetnega človeka napraviti naenkrat redovnika ali duhovnika. Koliko časa je bilo treba, da so iz nas naredili v božjo pomočjo kolikortoliko vredne duhovnike! Na to pozabijo nekateri gospodje, ki bi radi iz družbe napravili redovno družbo in včasih pričakujejo od družbenikov neko preziranje vsega svetnega veselja in eko pobožnost, do katerih se še sami niso povzpeli. Kako je včasih na naših konferencah? Ta in oni voditelj bi majal z glavo, ako bi se tako godilo pri sestanku družbenikov. In vendar — tako mislim — gre za pošteno zabavo. Za povprečnega duhovnika iz naše srede bo precej zanesljivo vodilo pri teh zadevah to eno vprašanje: kakšno bi bilo moralo biti družbeno življenje, da bi se bil jaz dobro počutil v družbi in bi bil zanj navdušen, ko sem bil tako star kot so ti-le moji fantje in moje družbenice? Pošteno veselje, majniška radost in pomladno petje mora biti v družbeni dvorani doma, Bog in Marija sta vesela vesele mladosti.

3. Manj ljubosumnosti in več ponižnosti. Priznajmo si vendar, da nismo vsi enaki, da je prejel vsak izmed nas svoje posebne darove od Boga. Tako ima tudi

eden več sposobnosti za vodstvo kongregacij kot drugi. Žalostno je, da mora v kraju, kjer je več duhovnikov, družba umirati samo zato, ker je manj sposobni ne izroči tovarišu, ki ima prav posebne darove za tako vodstvo. Ali jaz ali nihče — ni marijanski princip. Marijanski princip tudi ta ni, da morajo najstarejši voditi družbe.

4. Variatio delectat. Zakaj bi od časa do časa ne povabili v družbeni dom soseda ali katerega drugega, ki ima posebno veselje in ljubezen do delovanja v kongregacijah? Ali bi se ne lahko od njega tudi sami kaj naučili, ako vidimo, da zadene primernejšo struno? Polj potreben in koristen je vsakdanji kruh, od časa do časa se pa vendar veselimo izpremembe — četudi na slabše. Skrbeti moramo, da se tudi v družbenih domovih poznajo prazniki. Enočnost mrtvi.

Bratje, pomagajmo si drug drugemu! Napravimo vse, kar je v naših skromnih močeh, da dvignemo med našo mladino smisel in veselje do Marijinih vrtov. Bodimo strogo načelni, a vendar širokega in toplega srca. Caritas urget! Ni je organizacije, ki bi bolj zaslužila našega truda in božjega blagoslova kot Marijine družbe. One so, ki nam dajejo največ upanja, da pride majnik vendar polagoma v srca naših deklet in fantov — tudi takih, ki ostanejo izven nje.

Delo za Marijine družbe, za prihod maja v mlada srca, — naš dar Kraljici maja!

Pisma sobratu o naših evharističnih shodih.

I.

Dragi sobrat! Okrožnica o evharističnih shodih v goriški nadškofiji Te je zelo razveselila in navdušila. Začel si že sam pri Sebi obravnavati točke, katere okrožnica omenja. Pišeš, naj se 1. točka: »Družba duhovnikov častilcev naj se oživi« že pred shodi izpelje; duhovniki moramo najpreje ubogati, kar se nas tiče, potem bomo tem laglje stopili pred ljudstvo in priporočali, kar je za ljudstvo. Dragi, vse to si mi prav iz ust vzel.

Dalje pišeš: Ni mi pa prav jasno, kaj je »družba duhovnikov častilcev«. Ali je identično z »Liga sacerdotalis Eucharistica pro quotidiana SS. Eucharistiae sump-tione«, o kateri piše župnik Janež v 7. št. »Zbornika«? Če veš, pojasni mi!

Z vesejem! Ker pa morda tudi kake-mu drugemu sobratu ni jasno, pošljem odgovor v »Zbornik«. Saj je prav tako?

Družba duhovnikov častilcev je okrajšano ime za »Confraternitas Sacer-

totalis Adorationis Sanctissimi Sacramenti.»

Častitljivi služabnik božji P. Peter Julijan Eymard — o njegovi beatifikaciji teče obravnava v Rimu — je ustanovil v čast Sv. R. T. moško in žensko kongregacijo. Nekako posnemaje ustanovnike nekaterih redov, ki so ustanovili svojim redom sorodne organizacije tudi zunaj samostanov, je p. Eymard zamislil imenovano družbo za duhovnike, ki niso v njegovi kongregaciji. Leon XIII. je o družbo благoslovil in potrdil l. 1881., kanonično je bila ustanovljena l. 1887. pri sv. Klavdiju v Rimu, kjer ima kongregacija evharistincev osrednji sedež. Hitro se je razširila po celnem svetu. Sedaj šteje pač nad 100.000 udov. Treba je bilo ustanoviti po raznih deželah nova središča; za Avstrijo, Nemčijo, Švico je bilo tako središče Konvent vom Allerheiligsten Sakrament, Bozen, Südtirol. Za Italijo je v Torinu. Po vojski so nas v Julijski Benečiji podredili Torinu. Če prav razumem, kar je o tem pisano v 2. letniku »Zbornika« na str. 150., smo sedaj lahko zopet pod Bozen. Za posamezne škofije so določeni škofijski voditelji, tako za tržaško škofijo Andrej Furlan, župnik v Sv. Križu pri Trstu, za goriško konz. sv. Ivan Kren pri uršulinkah v Gorici. Kot tajnik je poslednjemu pridružen vodja gluhonemice v Gorici Ivan Reščič.

Namen bratovščine (naj prestavim iz latinščine): 1. Izpolniti gorečo željo Srca N. G. Jezusa Kristusa, ki želi, da bi ga v Najsv. Zakramentu obiskovali in mólili, ko kliče duhovnike, naj pogosteje prihajajo k Zakramentalnem Kristusu in naj žive iz tega Zakramenta, v katerem se nahaja začetek, milost in namen katoliškega duhovstva. 2. Zediniti vse vpisane duhovnike z vezmi medsebojne ljubezni, v katerih bi si, živeči v istem duhu, dajali medsebojno pomoč z vzgledi vere in ljubezni do Zakramentalnega Boga in bili deležni molitev, zasluženj in dobrih del toliko tisoč sobratov, ki so s celega sveta vpisani v to pobožno družbo. 3. Narediti molivce v duhu in resnici in hkrati pogumne apostole slave Presvete Evharistije, ki naj se krepko trudijo, da množe vero in pobožnost vernikov do Presv. Zakramenta, in da

posvečujejo ljudstvo z neštevilnimi milostmi, ki pritekajo od Evharistije, katera je vir vse čednosti in svetosti. 4. Izprositi boljše dni sveti Cerkvi Božji, eden najmogočnejših nadnaravnih pripomočkov za to je ponižna molitev nešteti duhovnikov, ki naj prostrti pred nogami Zakramentalnega Boga stanóvitno prosijo, da bi njegovo kraljestvo došlo njim in celemu svetu.

Vidim Te, kako nepotrpežljivo kličeš: Jaz pristopim. Kaj mi je storiti?

Kaj Ti je storiti? Štiri dolžnosti so: 1. Treba se pravilno vpisati. Obrni se torej do enega zgoraj imenovanih sobratov. Priloži par lirič za poštnino in vpisnico. Ker ima centralno vodstvo polno stroškov, so po vojski določili posebno letnino. Za društveno glasilo se plača naročnina. Pred vojsko smo plačevali 2 K letnine in prejemale glasilo vsak mesec. Slovensko-hrvatska »SS. Eucharistia« še ni zopet oživela. V Bozenu izhaja nemška »SS. Eucharistia« vsaka dva meseca. V Bozenu računijo za letnino in naročnino skupaj L 5.

Druga dolžnost: Vsak teden eno celo uro častiti Najsvetejše, naj bo že izpostavljeno ali v tabernaklju zaprto. Dan in ura je na prosto voljo, lahko vsak teden premeniš.

Tretja dolžnost: Libellus Adorationis, katerega moraš redno vpošiljati škofijskemu voditelju (ozir. tajniku). Ta listič najdeš pri društvenem glasilu. Nanj napišeš, kedaj si opravil adoracijo. Lahko dostaviš commendationes ad preces. Pred vojsko smo ta listič vpošiljali vsak mesec, sedaj samo dvakrat na leto. Libellus uda opominja, da ne omrzne.

Četrta dolžnost: Enkrat na leto maševati za rajnike ide. Kedar opraviš sv. mašo, na lističu zapišeš.

Izmed odpustkov povem samo, da imaš popolni odpustek tisti dan, ko se vpišeš. Druge odpustke boš bral na vpisnici.

Tudi raznih privilegijev ne bom tu našteval. Vse najdeš na vpisnici.

Mislím, da bi bilo primerno, če bi na zajedniški konferenci en sobrat to reč v roke vzel: vprašal bi, kedo še ni vpisan, da mu preskrbi vpis; potem bi od novih in

starih udov (kateri morda še niso plačali) pobral doneske in vse skupaj odposlal. Naj bi poprašal tudi pri sobratih, kateri se konferenc ne udeležujejo. Število častivcev bi se pomnožilo, pomnožile tudi milosti, nam tako potrebne. Seveda ne zadostuje vpis; treba vstrajati in vedno gorečnejše izpolnovati dolžnosti. Pomagajmo si medsebojno, da se ne ohladimo in ne omrznemo.

Nekateri udje izpred vojske so pozabili vpisno številko, katero smo časih vpisovali na libellus. Nič ne dé, če so jo pozabili, saj sedaj se na listič dostavlja. Num. speditionis. Ta številka pa stoji na pasu vsakega sešitka društvenega glasila.

Dragi sobrat! Prepričan sem, da pristopiš. Nisi zastoj bral v evangeliju sv. Janeza XI.: »Ko je Marta slišala, da Jezus pride, mu je naproti šla; Marija pa je doma sedela.« (Eni so že vpisani, eni še ne)... »je poklicala na tihem Marijo, svojo sestro, rekoč: Učenik je tukaj, in te kliče.« (Da, Učenik Te kliče v družbo duhovnikov častivcev). »Ona, ko je to slišala, vstane hitro, in gre k njemu. Ko je tedaj Marija tja prišla, kjer je bil Jezus, in ga je videala, mu je k nogam padla.« O predragi, tudi midva pojdiva k njegovim nogam, kakor vsak dan moliva: venite, adoremus, et procidamus ante Deum.

Od tu, izpred nog Učenicovih, Te pozdravlja Tvoj sobrat.

Iz krščanskega sveta.

Za*proglasitev Pija X. blaženim. Kardinalska kurija je podala obredni kongregaciji predlog, da uvede postopanje za proglašenje papeža Pija X. blaženim. Za postulatorja v tej stvari je imenovan benediktinski opat iz Santa Prassede.

Dva nova svetnika. Dne 29. aprila t. l. je bila v Rimu proglašena za blaženo s. Terezija od detetá Jezusa. Njen proces se je začel kmalu po njeni smrti, t. j. meseca junija 1914. Živih je še več njenih sestri. Dokazi o njenem svetem, a kratkem in enostavnem življenju — bila je redovna sestra v karmeličanskem samostanu v Lisieux — in o čudežih, ki se gode po njej, so jasni. Zato se je proces tako hitro zaključil. Drugače je bilo s procesom kardinala Bellarina, ki bo proglašen za bla-

LISTEK.

Centralno bogoslovno semenišče v Gorici.

(Dalje.)

Samoobsebi je umevno, da smo hiteli pogledat v solnčno Gorico naše ljubo semenišče hitro, ko nam je bilo mogoče, saj smo bili v duhu itak vedno tam.

Takoj po znanih kobariških dogodkih leta 1917 je bilo v semenišču približno tako-le: Hiša, s streho kot rešeto, je polna ruskih ujetnikov. Star desetnik pri vходу zahteva posebno legitimacijo za vstop, ker je v hiši nevarno radi municije. Ko je s papirji zadovoljen ga prosim naj me spremlja, ker ve kje je varno. Smehljaje kadi za menoj cigareto, ki jo je napravil v Stični takrat še bogoslovec, sedaj žal že pokojni sobrat Kandus France. — Nekdanja sprejemna soba je polna nagrobnih križev, knjižnica polna moštva — a skoraj brez stolov. Knjige so bile, kot že omenjeno, večinoma

rešene. Po stopnicah je raztresena municija in razne ročne granate. Istotako po dvorišču in vrtu. Vrata in okna (brez šip) so večinoma še na mestu; oprava je (izvemši par klopi), popolnoma izgini-la iz hiše in kapele. V orglje ja zadela granata ter je vničila iste in kor. Izgubila se je tudi slika sv. Družine znanega slikarja Tominz-a. (Do danes jo nismo našli.) Kapela, nekdanje zbirališče srednješolske mladine, je polna sena za krmo. V oratoriju je ostala še nepokvarjena soha Brezmadežne. Zvonova sta še na mestu. Večji, kričeči je bil na tem, da se zdobi v prah; v njem smo namreč našli v ilovico zadelan dinamit, ki baže ni hotel eksplodirati. Drugače kurijo v hiši po vseh luknjah. Snaga je pa taka, da je joj! Dvorišče in vrt v tem oziru tekmujeta med seboj. Nič čuda, saj so vozili tja nesnago iz vseh sosednjih hiš, kot je bilo razvidno iz raznih, za radovedneža jako zanimivih, papirjev. Malo ravno ni bilo tega blaga, če je bilo treba pozneje nad 250 voz, da so to proč spravili.

Vrt je drugače ves razrit in na vse kraje odprt. Od učiteljšča pelje, poleg dveh drugih odprtín, avtomobilna pot skozi vrt zadej za »Lurško Mater božjo«, ki še stoji, v bolnišnico k »Notre

Dame«; proti Kornju so trije dohodi; via Seminario ob celem zidu — velika granata ga je posula do tal v dolžini ca 12 m — teče jarek, zid sam pa je poln »Schiessarten«. Nekdanja kroglišča: opustošena, barake-latrine, kegljišče: razvalina, cvetličnjaka: opustošena, gospodarsko poslopje (hiša sester); porušena na dveh krajih do tal; nekdanja likalnica in perilnica: konjski hlev, kuhinja — če izvzameš golo zidovje štedilnika — prazna in zamazana, klet — nekdanj polna vinskih duhov — sedaj drugih duhov in blata. Vtis tak, da bi si trenutno človek skoraj želel — da bi bilo vse podrtó; hujše, slabše bi se mu ne zdelo. Edina tolažba je bila, da je na vrtu ostalo drevje; košati kostanji, lipa, javorji, orehi, deloma tudi borji, ki so bili že v mirnem času za »kritje«. Človeku se je zdelo, da vidi v teh drevesih stare znance — saj drugo je bilo itak vse nekam tuje, tuje...

Vojaštvo je stanovalo v hiši, a za hišo se ni brigalo. Če je pricurljal dež v eni sobi na nje, so se umaknili v drugo tako, da se je II. nadstropje polagoma skoraj spraznilo. Kaj storiti? Pustiti, da

ženega 13. maja t. l. Zanj se je začelo postopanje že l. 1627. in se je končalo šele l. 1753. pod papežem Benediktom XIV. Proglasitev so pa iz političnih razlogov še dalje odgodili. Rim namreč ni hotel dražiti in izzivati takrat še mogočnih političnih pokroviteljev janzenizma. Kardinal Belarmin je bil eden najgorečnejših in najposobnejših bojevnikov proti krivim naukom janzenizma in je poleg svojih mnogoštevilnih znanstvenih spisov zapustil tudi mnogo sovražnikov. Sedaj so se valovi tiste dobe že davno izgubili in Pij XI. je tako končno dovršil delo svojih prednikov in proglasil kardinala Belarmina za blaženega.

Prevadanje abbè Arnou-a v Ljubljani. V enournem predavanju je abbè Arnou naslikal dne 23. aprila sedanje verske razmere v Franciji. Govornik je najprej poudarjal, da je sploh težavno versko življenje kake dežele pojasniti, ker gre za imponderabilia, ki se ne dajo kontrolirati, v Franciji tembolj ker ni izrazite katoliške stranke, ki bi mogla na zunaj predstavljati moč verske ideje.

Dobro pa je, da je doživela verska ideja v zadnji dobi nepričakovane renesansa, vključ vsem nasiljem, ki jih je država prizadajala Cerkvi v zadnjih desetletjih. Nekoliko je pripomoglo k tej »popularizaciji« verske ideje dejstvo, da so se francoski katoličani ob svetovni vojni brez pomisleka in pridržka postavili na patriotično stališče in da je Cerkev doprinesla izredne žrtve za domovino. Tako je bilo mobiliziranih 22.000 duhovnikov izmed katerih je umrlo 4900. Verska renesansa se pojavlja posebno v dveh slojih: med mlado inteligenco in med delavstvom. Nekaj števil: L. 1922 sprejme 800 dijakov in profesorjev od »Ecole Centrale (zavod inženirjev)« skupno sv. obhajilo v katedrali »Notre Dame« v Parizu.

Isto se ponovi l. 1923, povrh pa sprejme 800 inteligentov istega zavoda v 80 francoskih pokrajinah. Istotako je prejelo v cerkvi St. Etienne du Mont 1090 dijakov in absolventov največjega znanstvenega zavoda v Parizu (Politehnika) sv. zakramente; 1000 drugih njihovih tovarišev pa v raznih provinciah; med njimi tudi 2 maršala francoske armade.

Delavsko gibanje ni nič manj

razveseljivo. L. 1887 je štel krščanski sindikat uslužbencev (uradnikov itd.) 17 članov, danes 10.000; ta sindikat pa je ustanovil še povrh splošni sindikat moških in ženskih nastavlencev, ki šteje zdaj 37 tisoč članov. L. 1919 se je ustanovila osrednja strokovna zveza delavcev (Confédération française des travailleurs chrétiens), ki šteje zdaj 350 skupin s približno 125.000 člani, kakor je ugotovil zadnji kongres o binkoštih 1922; pri tem je pomisliti, da splošna ekonomska kriza precej ovira razvoj vsakojake delavske organizacije. Število strokovno organiziranih komunistov šteje sicer 400.000 članov, socialistov pa 600-700.000, toda splošno je prepričanje, da krščanska organizacija raste tiho in dosledno in da je nobena sila ne more več zadržati.

L. 1921 je bilo že 21 pokrajinskih zvez te strokovne organizacije. — Vlada tudi vpoštevata njeno moč. Tako je v vrhovnem svetu za delo, ki je nekako delavski parlament, bilo že 7 zastopnikov te organizacije.

Predavanja je privabilo mnogo izbrane občinstva, dvorana je bila polna. Bogoslovna Akademija je gotovo vstregla tem krogom, da je znala privabiti v Ljubljano tako odličnega predavatelja.

Organizacija cerkvene uprave na Francoskem. Po dolgotrajnih pogajanjih med Vatikanom in francosko vlado je vprašanje o končno veljavni ureditvi cerkvenega vprašanja v Franciji dozorelo tako daleč, da se je pod vodstvom poslanika Journarta in nuncija Cerrettija sestavil statut za organizacijo cerkvene uprave v Franciji. Načrt so prdložili Poincareju, a ta ga je izročil posebni komisiji pravnih strokovnjakov, da ga prouče. Komisija je svojo nalogo izvršila in v svojem poročilu izjavila, da se načrt sklada s francoskim zakonom. Ker so na drugi strani izjavili cerkveni krogi, da se načrt vjema s kanonskim pravom in ga je papež Pij XI. že odebil, se bo mogel statut po zadnjih formalnostih uveljaviti. Položaj francoske cerkve določata dva zakona: zakon o ločitvi cerkve od države iz l. 1905., ki odreja, da se morajo katoličani v svrhu vzdr-

ževanja svojega bogoslužja organizirati po društvenem zakonu in prevzeti cerkve in zavode v svojo upravo. To so tedaj francoski katoličani ogorčeno odklonili, sam nadškof v Bordeaux-ju kardinal Lecot, je osnoval škofijsko organizacijo, ki se pa spričo splošnega odpora ni mogla obdržati. Nato je francoska vlada l. 1907. parlamentu predložila zakon, s katerim se je uredilo vprašanje cerkvene organizacije na zasilen način tako, da je država izročila cerkvene zgradbe občinam, da jih dajo na razpolago vernikom. V sporih sta razsojala kasacijski dvor in državni svet, in sicer tako, da se je ohranil verski mir. Novi statut upošteva francoski zakon in daje pravec za organizacijo po škofijah. Večina francoskih katoličanov te rešitve ne bo sprejela z veseljem in marsikje je najbrž zaenkrat ne bodo hoteli vpoštevati. Toda ker cerkev ob sedanjem stanju nima nikakih urejenih dohodkov in je zlasti nižja duhovščina v silno težkem položaju, bo statut polagoma prodril.

Odpad od Haeckla. Eden najznamenitejših Haecklovih učencev, jenski profesor Ludwig Plate, je v zadnji dobi zapustil pota svojega mojstra in začel v svojih spisih pobijati njegove zmotne modroslovne nauke. Plate izpoveduje vero v osebnega Boga in posmrtnost človeške duše. Samo ta vera, pravi Plate, more tvoriti temelj etiki in morali. O tem ga je prepričal sam Haeckel s svojo neistinitostjo in brezvestnostjo: kajti ako celo duševno tako visoko stoječ človek, ki se smatra vrhu tega za ustanovitelja nove vere, ob golem principu, da delaj človek dobro zgolj zaradi dobre ga, etično tako odpove, kaj je mogoče potem pričakovati od široke mase.

Narod brez vere mora prej ali slej zapasti notranji gnilobi. Boj materialistov in ateistov proti temeljnemu naukom krščanstva nima z znanostjo ničesar skupnega, uspehi prirodnoznanstva tem naukom nikakor ne nasprotujejo. Tako skuša Plate popraviti zmote svojega mojstra in svoje lastne

* * *

vse segnije in razpade ali popravljati v teh razmerah? Oboje je težko. Toda — tentare licet!

Po večdnevem, vstrajnem posredovanju (po njihovo: sitarenju) pri najvišji vojaški inštanci v deželi, pri vojaškem in glavarstvenem tehničnem oddelku se je vodstvu posrečilo vsaj toliko, da so začeli prvi teden marca 1918 vojaki (šest), pod vodstvom domačina - zidarja pri glavarstvenem teh. odd. popravljati streho. Delo, ki je trajalo skoraj tri mesece, ni bilo prvovrstno — ker ni bilo potrebnega materiala — a s streho je bila hiša rešena. Veliko drugih poslopij je bilo razmeroma v boljšem stanju, kot semenišče, a so se kljub temu spremenile pozneje v razvaline, ravno ker niso bile popravljene strehe. Kar ni razpadlo vsled vremena so odnesli ljudje; opeko in tes, za popravo in kurjavo.

Tako je bilo doma v semenišču, ko smo končali l. 1918 v majniku šolsko leto v Stični. Vse je hitelo domov — na jug, vse je kazalo in sililo v to, da bodi drugo šolsko leto otvorjeno že v Gorici. Torej na delo!

Kot že omenjeno je bilo poslopje zasedeno kot trdnjava, skoraj blizu ni bilo mogoče. Prijatelj v mestu mi je dal prostor in posteljo, za zapah pri

durih je bil debel kamen, ki smo ga zavalili zvečer za vrata, skoraj kot Kiklop v Odiseji; jedli smo če smo imeli in kar smo pač dobili. — Vsakdanji obiski v semenišču so vojaštvo prepričali, da niso sami absolutni gospodarji hiše. Vrt so za silo obdelali (bolje očistili) oni pod pogojem, da odstopijo (pro forma!) polovico pridelka »in natura« tudi hiši. Polagoma smo očistili tudi dvorišče, obzidali vrt; in po nešteti poteh krog raznih »kancelij« (v Gorici je bilo takrat samo vojaških baje c.a 80) skozi vrata in okna in če hočete tudi skozi dimnik, po raznih neprijetnih rabukah pri katerih smo rabili največje kalibre — najvišje avtoritete — smo končno očistili tudi hišo. Na vigilijo Vnebovzvetja M. B. l. 1918 je vojaštvo zapustilo poslopje. Sam sebi nisem verjel - dokler nisem čutil na lastni koži, kar so prej drugi - da nekaj lazi, ščipa. To je bil klic na boj! Lysol je bilo naše zmogovito orožje.

Sedaj se je začela hiša sicer polagoma, toda resno, sistematično popravljati. V tovarni so naročili okna in vrata — ki so med tem vsa izginila — za celo ogromno poslopje s kovanjem vred; nadalje parkete, plošče za štedilnik itd. Zidarji so preminjali slabo tramovje, popravljali strope, sobne stene in drugo potrebno, belili itd. Da bi popra-

vo hiše tem bolj pospešilo se je vodstvo sprfraznilo tudi z mislijo, da bi odstopilo trakt Via Seminarie za eno leto slovenski gimnaziji. Po dovršenem tozadavnem dogovoru je delo res zelo napredovalo, kajti vseh delavcev raznih strok skupaj je bilo v hiši okrog 60. Zadnje dni oktobra je bilo že okrog 30 sob popravljenih, desinficiranih in oribanih. Prostori so torej, za prehrano smo se bili zagotovili potom raznih pogodb na Dolenjskem, bogoslovcev ni veliko in tisto malo pohištva že spravimo kako skupaj. Malo bomo potrpehi pa pojde. Kdo bi ne bil vesel, saj v dobrih štirinajstih dnevih lahko začnemo s poukom v Gorici, doma!

Es hat nicht sollen sein, es wär' zu schön gewesen! —

Res je bilo tako. Prišel je polom osrednjih držav. Hišo so zasedli zopet vojaki, z njimi in za njimi trpini begunci. To je trajalo do konca februarja 1920, hiša je izgledala takrat v notranjščini slabše, kot avgusta l. 1918, dvorišče malo bolje. Kakšen užitek, prave delitiae! Pisatelj citirane »Stične« pravi, da smo hoteli domov in ostali na cesti. Ima prav ostali smo dobesedno na cesti — v blatu.

* * *

Razkol v ruskem razkolu.

Pravoslavje je v razkroju. Edinost pravoslavja je bostojala, dokler se ni podirala nedotakljivost naukov prvih sedem cerk. obč. zborov. Toda pod cezarskim papizmom ruskih carjev je bilo opazati v nekaterih razgretih glavah upor proti ruski cerkvi, po zmagi revolucije 1917 pa je nezadovoljnost z notranjimi razmerami v ruski cerkvi kot hidra dvignila svojo glavo. — Pod vplivom dela posvetnega duhovstva in zlasti meništva ter posvetnjakov, se je del duhovnikov uprl pravoslavju ter ustanovil novo ločinko:

1. »Živa cerkev«

pod vodstvom škofa Antonina, katerega je patrijarh Tyhon izobčil iz pravoslavne cerkve. Ločitev se je izvršila julija meseca 1. 1922.

Program »žive cerkve« je ekstremno modernističen. Zagovarja skupno lastnino kot pri prvih kristjanih (se oslanja na boljševiški komunizem!) Duhovnik naj živi od dela svojih rok, zato mu odpade vsaka plača bodisi od države ali ljudstva. Duhovniki se lahko ponovno ženijo, tudi škofje morajo biti poročeni. Vse samostane — moške in ženske — se mora spremeniti v zadružne delavnice in delavske komune. Škofije upravljajo duhovni sveti in vsi dohodki in troški se zbirajo v skupni blagajni. Duhovniki si morajo striči lase in nositi talar le pri liturgičnih opravilih. »Živa cerkev« zameša skoro vse zakramente in dogme. Na ta način so postali pravi odpadniki od pravoslavja kot češki reformisti od katoliške cerkve.

Komaj se je porodila »živa cerkev«, je takoj 3. avgusta sklicala v Moskvo svoj prvi kongres. Navzočih je bilo 8 škofov, 71 duhovnikov in edini lajik knez Vladimir Lvov, (nekdanji nadprokurator sv. sinode pod Kerenskym, a izključen demonstrativno od vseruskega moskovskega koncila v letu 1917-18). — Knez Lvov se je popolnoma uдинjal boljševiški vladi ter postal kot edini lajik član najvišjega cerkvenega sveta, ki ni nič drugega kot boljševiška ekspozitura »žive cerkve«. — Častna predsednika kongresa sta bila škof Antonin in Lvov, predsednik pa protojerij Krasnickij. Najprej se je prečitala izjava kongresa, da se v polni meri priznava sovjetska vlada. Škof Antonin je izjavil, da je revolucija posledica Kristusovega evangelija. Na tem kongresu se je sprejel tudi gorenji ekstremni program. Kot najvišja instanca »žive cerkve« se je imenoval neki vsaj vsaka tri leta posvetujoči konsilij. Izvrševalni organ »žive cerkve« je »najvišji cerkveni svet.« (Vladno orodje).

Vše septembra meseca se je dvignil v eni izmed zadnjih sej tega kongresa duhovnik Krylov proti Antoninu, češ, da hoče vso oblast obdržati v svojih rokah še bolj kot stari škofje, medtem, ko se hoče »živa cerkev« oprostiti terorja škofov in meništva. Mnogo prisotnih in med drugimi tudi Krasnickij, so soglašali z govornikom. Antonin je vsled tega zapustil kongres ter dal ostavko, ki jo je pa na prošnjo zopet umaknil. S tem je bila edinost »žive cerkve« za enkrat zamašena.

Toda vže oktobra meseca je peterburška duhovščina pod škofom Nikolajem odpovedala pokorščino »živi cerkvi«

in se priglasila za samostojno. Vsled tega nastopi zopet Krasnickij proti Antoninu ter mu naznanja, da je izgubil vse svoje časti, naj takoj odstopi kot voditelj »žive cerkve« ter naj zapusti Moskvo. Takoj na to je Krasnickij ustanovil novo cerkev pod imenom »cerkveni prepoved« z namenom, da se vrne cerkev k praktičanskemu komunizmu. Istočasno se javlja iz Kaluge, da je tamkajšnji škof Teofan z svojimi 33 duhovniki ustanovil samostojno cerkev. Ista vest prihaja tudi iz Tambova.

Sredi novembra prispe iz Moskve vest, da se je tam ustanovilo novo cerkveno združenje pod imenom: »apostolska cerkev« z programom, da se odstrani vsako srednjeveško praznoverje in z zahtevo, da se povrne k razmeram apostolskih časov. To je bil udarec »živi cerkvi«, a obenem protest proti staremu pravoslavju. Toda Antonina so kljub temu sprejeli v svojo cerkev in sicer iz protesta proti Krasnickemu.

Sedaj pa je posegla v te zmešnjave sovjetska vlada (kot da ne bi že prej imela svojih umazanih prstov vmes!). Vlada se je zavzela v sporazumu z Osrednjim odborom komunistične stranke za svojega varovanca »žive cerkve« Antonina ter je sestavila iz vsake treh ločink po 5 zastopnikov iznova »najvišji cerkveni svet« z Antoninom kot predsednikom in seveda ni smel izostati zaradi ljube edinosti tudi Krasnickij.

V Peterburgu je doživela »živa cerkev« zopet polom. Okoli 100 duhovnikov se je oprijelo Krasnickega cerkvenega prepoveda, medtem, ko so vsi drugi odločno odklonili vsako novo cerkveno oblast in tudi državni najvišji cerkveni svet. Trije škofje so podpisali izjavo in protest proti priznanju cerkvenega prepoveda.

Sredi decembra se pojavi nov razdor v »živi veri« in sicer nastopi isti Krasnickij proti patrijarhu Tyhonu, katerega mora prihodnji narodni koncil odstaviti, medtem, ko opozicija, ki je v veliki večini, opravlja svoje liturgične molitve za zaprtega patrijarha Tyhona.

In zato nas ne sme presenetiti nova verska občina v »živi cerkvi« pod imenom: »svobodna delavska cerkev«, iz katere so izključeni vsi neproduktivni sloji. (Kateri so ti sloji?) Tržaško »Delo« 8. 3. 1923 piše: Komunistična in protiverska propaganda je končno pričela osvajat ruske kmete. Kmetje so v mnogih vaseh odpravili božični praznik in pričeli podirati cerkve. Lesene bogomolnice porablajo za kurivo, zidane pa za gradbeni material. Zvonovi se prodajajo, a za denar se kupujejo konji in drugo gospodarsko orodje. »Svobodna delavska cerkev« poziva, naj se izroče vsi cerkveni zakladi in posestva vladi, zvonovi naj se porabijo v industrijelne svrhe. Poziva k špijonaži, da naj vsakdo naznani skrite cerkvene zaklade, da stori s tem bogoljubno delo.

»Proda« (ruska) piše: »Ker toraj tudi kmetje ne marajo več za cerkev, je čas, da likvidiramo cerkev in vero. Cerkev mora iti iz našega pota, ker ovira kulturo.

Iz teh navedb si lahko vsak ustvari sodbo, kako stoji verska zadeva med razkolnimi in komunističnimi Rusi — t. j. kak duh vlada v sovjetski vladi in kaj ima od nje pričakovati pravoslavje ter katoliška cerkev.

Katehetski vestnik.

Sestanek voditeljev Marijinih družb bo v Gorici, v knezonadškotijskem dvorcu, dne 14. junija t. l. ob 10. uri.

Na dnevnem redu je poročilo osrednjega vodstva, razni praktični predlogi in razgovor o delovnem programu za letošnje leto.

Amerika proti brezverski šoli in nesplesom. Državna zbornica severoameriške zvezne države Teksas je marca meseca dobila od zakonodajnega odseka predložen zakonski načrt, ki zahteva, da v državi Teksas nima pravice do službe nobena učiteljska oseba (od ljudskošolskega učitelja do visokošolskega profesorja), ki taji bivanje Boga. Nadalje zahteva predloga, da mora vsaka učiteljska oseba podati šolskim oblastem zapriseženo izjavo, da priznava Božje bivanje. Samo osebe, ki so tako izjavo podale, bodo dobile službo na šolah države Teksas. Predloga bo, kakor poročajo listi, v zbornici in v senatu sprejeta.

Minnesotska državna zbornica je sprejela predlog, ki po celi državi prepoveduje nespodobne plese. Lastniki dvoran, ki bodo dovolili v svojih prostorih kak nespodobni ples, bodo strogo kaznovani. Država Arkansas pa pripravlja zakon, s katerim prepove vse zabave in športne prireditve ob nedeljah, ki da je Gospodov dan se mora kot ta praznovati.

Iz Zbora.

Naša verska organizacija.

O tem velevažnem in aktualnem vprašanju je bil govor na sestanku v Gorici, dne 12. aprila t. l. O predmetu sta poročala sobr. Cigoj in Msgr. Dr. Ličan. Zbor je odobril tale temeljna in vodilna načela: Da bomo mogli zopet dvigniti versko-nravno življenje našega ljudstva, nam je nujno potrebna krepko zasnovana in vsestransko izvedena religiozna organizacija. Z ozirom na težavne pogoje razmere in ker je duhovščina po večini že itak preobložena z delom, naj se pa zasnuje ves načrt v mejah možnosti in izvedljivosti in naj se izberejo izmed mnogih oblik verskih organizacij le take, ki niso preveč komplicirane ali pretežno izvedljive.

Cela verska organizacija bodi tako zasnovana, da najdejo ustanove za otroke svoje naravno nadaljevanje in izpopolnjevanje v organizaciji za odraslo mladino, le ta zopet v oni za moške in žene. Po možnosti bodi združen kult presv. Evharistije s češčenjem preblažene Device Marije, vendar tako, da pride po starosti, stanu in potrebi sedaj ta sedaj oni moment do določnejšega zunanjega izraza in udejstvovanja; vsekako pa naj nudi vsaka izbrana oblika verske organizacije svojim članom mnogo vspodbude in priložnosti za pogosto prejetje sv. zakramentov in primerne stanovskega pouka.

Na podlagi teh temeljnih načel je bila soglasno sprejeta naslednja resolucija:

1. V prepričanju, da je prvi pogoj in glavni pripomoček za odstranitev današnje verske brezbriznosti in malomarnosti ter z njo združene nemoralnosti, zopetno poživljenje in poglobljenje verskega prepričanja in resnične pobožnosti našega ljudstva, smatra zbor za nujno potrebno, da se

KRONIKA.

Priporočilo.

Sobratom priporočamo v molitev težko bolnega sobrata g. župnika J. Kokošarja, ki živi v pokoju na Grahovem.

* * *

Kot kroničarji beležimo poročilo ki ga je prinesel »Slovenec« o našem glasilu.

Glasilo slovanskih duhovnikov v Italiji. Z velikim zanosom moramo zreti na požrtvovalnost slovanskega duhovništva v Italiji. Organizirani v svojem stanovskem društvu »Zboru sv. Pavla«, izdajajo redno mesečno glasilo: »Zbornik«, glasilo svečnikov sv. Pavla in Zajednic S. J. Časopis Izhaja ž tretje leto in se je letos v toliko preobrazil, da ne prinaša več splošno kulturnih razprav, ampak je strogo stanovsko glasilo. List je dobro urejevan. Za vzgled naj navedem vsebino 7. letošnje številke. V uvodniku piše F(ranc Š(vara) o vprašanju restavracije po vojski porušenih cerkva. Na drugem mestu prinaša posnetek Koroščevega članka o odnosih med državo in cerkvijo v Jugoslaviji iz »Nove Evrope«. Vrlo zanimiva je po navadi druga rubrika: Iz krščanskega sveta. Tu je vedno nanizanih par kolon najrazličnejših poročil o krščanskem in cerkvenem gibanju po svetu. Prihodnja rubrika lista je posvečena strogo lasnat organizaciji. V številki, ki leži pred nami, je tu govora o korakih, ki jih je »Zb. sveč. s P.« storil v prilog optantov za laško državljanstvo in o davku na vinsko biro. Temu sledi poročilo iz tužne Istre in nekoliko navodil za Marijine družbe. V »Katehetskem vestniku« piše nekdo zelo obširno o univerzalnem katekizmu. Tej rubriki slede »poročila iz dekanijskih konferenc«, potem »kronika« in »koristni migljaji«. Številko zaključuje po navadi daljši članek splošne vsebine. V prejšnjih številkah so posebno ugajali članki o zamenavi obljacij in novih cerkvenih zvonovih, ti poslednji izpod peresa prof. Mercine. List kaže veliko požrtvovalnost duhovščine, je pa tudi ogledalo njihovih skrbi in dela. Ne bi škodilo, ko bi ga kdo tudi izmed naše duhovščine naročil.

Morilci napadli slovenskega župnika v Ameriki. V slovensko župnišče v Pueblo, Colo. sta koncem meseca februarja prišla dva mlada moška in vprašala po župniku P. Cirilu Zupanu. Kaplan A. Mlinar je možakoma velel stopiti v prvo sobo. Ta dva sta pa brez vprašanja šla dalje v župnikovo sobo. Ker se je kaplanu njuno obnašanje zdelo čudno, jima je sledil. Prišedši v župnikovo sobo je eden moških potegnil revolver. Tedaj je priskočil kaplan Mlinar ter se je med štirimi možmi pričela borba na življenje in smrt. Po naporu vseh sil se je kaplanu končno posrečilo razorožiti oba napadalca, ki sta nato pobegnila. Župnik p. Ciril je dobil silen udarec na glavo ter se je že med bojem splazil na plano, misleč, da ga je zadel strel iz revolverja. Kdo sta bila napadalca in kdo ju je najel za morilski napad, niso mogli dognati. Govorila sta angleško.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Urednik nujno prosi, da bi g. sobratje svoje pošiljke prav frankirali. Do danes sem plačal že 19 lir kazni radi te nemarnosti. Več dopisov je bilo danes že stavljenih, a so izostali radi pomanjkanja prostora. Pa prihodnjic!

Koristni migljaji.

Sistem na zagon — sistem na kolo.

Nekateri gospodje cerkv. predstojniki imajo križ z laškimi zvonarji, ki se postavljajo na stališče, da moramo mi ne le perfektno poznati njih jezik, ampak tudi njih specialne zvonarske izraze, česar ne morejo zahtevati niti od svojih sonarodnjakov. Taka izraza sta »sistema a slancio« in »sistema a ruota« (sistem na zagon in sistem na kolo), katerih ne more razumeti niti kak zvonar izven Italije, če ne pozna načina obešenja laških zvonov, ali če mu teh izrazov kdo ne opiše. Tako se je godilo tudi meni. Znal sem sicer iz zvonoslovnih knjig in od posetnikov nižje Italije, da je tam doli v navadi drugačen način zvonjenja kot pri nas, ni mi pa bil znan za to zvonarski izraz. Prvič sem bral izraz »sistema a slancio« iz pisma nekega g. župnika, ki me je vprašal o pomenu tega sistema. Ker pomeni pri nas »zagnati zvon« toliko kot ga zavihetati z vso močjo, ni bilo verjetnejše kot smatrati »sistema a slancio« za posebni način laškega zvonjenja, t. j. da niha zvoneči zvon v celem krogu, da se tako rekoč prekucuje, dočim prekolebava naš zvon k večjemu pol kroga, ko zvoní najmočneje. V tem pomenu sem pojasnil izraz »sistema a slancio« tudi v »Straži«. Te dni sem pa dobil v pogled dopisnico laškega zvonarja, ki vpraša dotičnega g. naslovljenca, ali hoče imeti »sistema a slancio« ali »sistema a ruota« (sistem na kolo)? To dvojno vprašanje mi je še le odkrilo pravi pomen izraza »sistema a slancio«, ki pa je jako nenatančen in nedoločen za način pri nas navadnega zvonjenja.

Zadeva je zdaj jasna. Gg. cerkv. predstojniki naj izvolijo zahtevati vedno le »sistema a slancio« s pojasnilom, da naš zvon prekolebava le pol kroga (mezzo giro), da njegov kembelj (battaglio) ne presega pri najmočnejšem zvonjenju kota 45°, da mora debelost krila znašati $\frac{1}{16}$ premera (štruktosti pod krilom) in teža kemblja najmanj 4% teže zvonu, če tehta ta nad 1000 kg. Če pa tehta zvon od 1000 do 500 kg, tehtaj kembelj 4½%; zvon od 500 do 100 kg, kembelj 5%; zvon od 100 do 50 kg, kembelj 5½%; zvon pod 50 kg, kembelj 6%. Vse to pa, če imate jarmovi osi na koncu zobe; če ste pa okrogli in gladki, se morajo odstotki kembeljev zvišati za polovico. Iv. M.—a.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje. V. V.! Ker si začel že direktorij popravljati, stopiva še k »Laudes«! Rad bi namreč vedel, ali jih ti pri Off. def. poješ in ali cele? Nekateri gg. nunci jih menda le recitirajo in še te zelo okrajšane; po Miserere preskočijo na »Audi vocem de coelo«. Strogo vzeto bi jih moral ti peti — kakor poješ Invitorium in Nocturnum — saj vidiš, da so tu in tam note in nikjer ni rečeno, da Laudes »leguntur« ali »recitantur«. Pa že vem — usus ab immemorabili! Quid dicis? Jože.

Vprašanje. Ali ima pravico župnik — kateri je vodil pogreb do cerkve, potem pa pustil darovati sveto mašo kaplanu — po sveti maši sam opravljati kot oficiator »absolutio ad tumbam«?

Odgovor. Župnik ima pravico voditi pogreb, sme tudi sv. pogrebno mašo prepustiti, ali takoj, ko je to storil, je izgubil pravico po maši še nadalje fungirati kot oficiator. To pa glasom dekreta kongregacije za sv. obrede iz dne 12. avg. 1854. Pa tudi Rituale nas v tem potrduje ko pravi: Finita Missa, sacerdos, deposita casula, seu planeta et manipulo, accipit pluviale nigri coloris.

* * *

zasnuje čvrsta religiozna organizacija, ki naj se z vso doslednostjo in vstrajnostjo izvede po vseh duhovnijah.

2. Zbor pripoznava naslednje oblike religioznih organizacij za potrebne, času primerne in izvedljive:

a) **Za otroke** — **Marijine vrtce** za dečke in deklice. Kjer bi pa Marijini vrtci sedaj še ne dajali upanja, da bi iz njih zrastle svojčas dobre Marijine družbe, tam naj se zasnuje vsaj »obhajilna zaveza otrok« in sicer za vse otroke, ali pa samo za dečke, ako so deklice že organizirane v Marijinem vrtcu. Po mestih in trgih naj se otvorijo po potrebi zavetišča za otroke ali nedeljski reaktorji.

b) **Za dekleta** — **Marijine družbe; enako tudi za mladeniče**, ako so le tla ugodna za to; sicer pa naj se organizirajo mladeniči skupno z možmi v

c) **apostolstvu mož in mladeničev.**

d) **Za žene** — **Marijine družbe ozir. društva kršč. mater.**

3. Glasilo cerkvenih organizacij bodi **Bogoljub**, ako ne zavzamejo morebiti evharistični shodi glede nabožnega lista svojega posebnega stališča.

4. Vodstvo religioznih organizacij se poveri dvem centralam in sicer:

a) Sprejme osrednje vodstvo Marijinih družb še tudi skrb za društva kršč. mater.

b) Gg. lazaristi na Mirenskem Gradu se pa naprosijo, da prevzamejo obhajilno zavezo otrok, apostolstvo mož in mladeničev in tajništvo za družinsko posvetitev presv. Srcu Jezusovemu.

O vseh navedenih verskih organizacijah bomo podrobneje razpravljali v prihodnjih številkah našega glasila.

Konference.

Poročilo o konferencah v idrijski dekaniji.

Idrijska dekanija je imela v tem letu doslej tri konference. O prvi je Zbornik že prinesel poročilo. Druga konferenca se je vršila dne 22. svečana 1923. na Gorah nad Idrijo. Vkljub visoko zapadlem snegu se je zbralo na Gorah osem sobratov. Tvariš Kavčič nam je referiral o rezervatih v spovednici na podlagi dr. Fr. Ušeničnikove knjige, Pastoralno bogoslovje II. del in novega kodeksa I. C. Sklenilo se je tudi odslej naprej pri vsaki konferenci prebrati nekaj ali iz pastoralnega bogoslovja ali pa iz kake druge bogoslovne knjige. Gbravnavale so se še druge tekoče zadeve.

Na Gorah je bilo sklenjeno, da se prihodnja konferenca vrši v Idriji pri g. katehetu Oswaldu in sicer 5. aprila t. l. Na tej konferenci so bili zbrani vsi sobratje idrijske dekanije razen g. dekana, ki je bil službeno odpotoval v Gorico. Referat je imel gostitelj sam, g. Osvald o Renanu, ker se ravno letos obhaja 100 letnica njegovega rojstva. Kot druga točka dnevnega reda je bilo berilo o sv. maši iz dr. Fr. Ušeničnikovega pastoralnega bogoslovja II. del str. 188.

Na prošnjo dekanijskega voditelja Mar. družbe, g. Oswalda, so sobratje podali poročila o delovanju Marijinih družb in vrtcev v posameznih župnijah.

Prihodnja konferenca se vrši dne 17. maja t. l. v Črnem Vrhu.

* * *

Prof. Iv. Mercina.

Za varnost red in snago v naših zvonikih.

(Dobrohotna beseda gg. cerkvenim predstojnikom.)

Morda je v naših poslopih malo prostorov, kjer bi se našlo z malimi izjemami toliko nereda kot v naših zvonikih. Tega so me uverile lastne oči, ko sem izza mladih let doslej posečal nešteto množico zvonikov. Da nisem bil toli navdušen ljubitelj in oboževavec zvonov, bi poznal notranjost večine teh zvonikov le pri vходу; kajti plezanje kvišku v nekaterih zvonikih po polomljenih lestvicah ali stopnicah, katerim manjka tudi po več klinov ali stopenj, je zares vratolomno. S tem je zvonik najbolje zavarovan pred posetom vsakoga, ki ni primoran hoditi vanj. Kjer pa ni posetnikov, ne stanovavcev, tam ni metle, tam ni snage.

Vsakdanji posetnik zvonikov je cerkovnik, če je v zvoniku ura, ki jo je treba vsak dan naviti. Ali višje gor do zvonov ga pot ne vodi. Pri zvonovih ga ni mesece in mesece, ko ni treba pritrkovati, in morda še takrat ne. Pri teh rednih pohodih do ure zapazi kajpada marsikaj, kar ne odgovarja ne snagi ne redu, ali čemu izgubljeni s tem čas, ko ima med sosesetniki le otroke in par zvonivcev (za pritrkovanje), ki mu nimajo itak ničesar ukazovati, ničesar očitati? Njega pozornost velja edino le uri; kajti ta ovadi občinstvu takoj vsak nered z napačnim bitjem in kazanjem. Ker pa imajo otroci veliko veselje za zvonjenje ter se cerkovniku kar vsiljujejo, jim prepušča ta radovoljen vsa opravila v zvoniku. In tako gospodarijo v mnogih zvonikih le otroci. To pa je eden glavnih vzrokov nepravilnosti in neprilika v naših zvonikih.

Otroci resda plezajo in vohajo po vseh zvonikovih kotih in koticah, a to ne z namenom, da bi ogledali predmete, kakošno da je njih stanje, ali je v zvoniku vse na mestu, vse pravilno, ali potrebuje kaj popravila itd. Za to nimajo otroci niti smisla, ampak oni stikajo po predmetih z edinim namenom, da bi ž njimi igrali. In kdor pozna otrokovo duševnost, ve, da ne pusti otrok nobene reči pri miru, ampak jo igraje skuša razstaviti v sestavne dele — in če ni drugače — tudi s silo, z razbijanjem itd. Ni dolgo, odkar je v nekem kraju na Notranjskem zgorela zvoniku streha, ki so jo otroci zažgali. Osebito v času minule vojne so bili otroci v zvoniku, kjer je bil cerkovnik pozvan v vojaško službo, neomejeni gospodarji in vladarji. Znan mi je kraj, kjer so imeli otroci v zvoniku podnevne shode, da so se v njem kratkočasili in zabavali. Ko je innela ura biti, so ji pridržavali kladivo ter bili ure s kemblijem. Dovoljevali so si to tudi, ko ni bil čas urnega bitja. Bil sem pričča mrtvaškemu sprevodu, kateremu se ni zvonilo, ampak pritrkavalo. Izprva so otroci — seveda na zvoniku — kolebali vse tri zvonove, ali to jim je bilo preveč enakomerno, predolgočasno. Kaj naredi? Ustavijo polagoma mala dva zvonova, zagrabi za njiju kemblija ter začne ž njima biti ob zvon — seveda v tistem zaporednem redu kot so prej zvonili. Splah

sem opazoval, da se je mesece in mesece zvonilo le na zvoniku, nikdar pod zvonikom. Ako si otroci dovoljujejo take igre in šale z zvonovi, kar je slišati po celi občini, kaj še le s predmeti, ki se ne glasijo!

Zato naj velja povsod pravilo: *Otroci, nikdar v zvonik! Zvonik vedno pod ključem.* —

S tem ni rečeno, da bi ne smeli otroci zvoniti. Zvonijo naj le, a *pod zvonikom* in pod nadzorstvom cerkovnikov! Za to ni treba stati cerkovniku poleg otrok, ampak že sliši dovolj na dom, ali se pravilno zvonijo. Ključ pa naj ne zapira zvonika le otrokom, ampak tudi odraslim. Tam, kjer je zvonik vedno odprt in kjer pelje pot vanj čez kor, je odprti zvonik zapeljivec h grehu. Mladi možje in fantje, ki ne marajo poslušati pridige, smuknejo med sv. mašo, ko stopi mašnik na pridižnico, v odprti zvonik ter v njem preklepetajo ali prespijo vso pridigo. Da, vem za slučaje, da je mladina, odtegnena očem staršev, celo med vso službo božjo presedela ter se kratkočasila v zvoniku.

Pa zvonik naj bo zaklenjen tudi, ko je cerkovnik sam, ali v družbi z zvonivci v zvoniku; zaklenejo naj ga za seboj in tudi cerkev, če morajo iti skozi njo in — razume se — če nima biti cerkev odprta v kak bogoslužbeni namen. V mojem rojstnem kraju so zvonivci to previdnost zamenjali. To je zavohal in izkoristil cerkven tat. Neki binkoštni praznik so šli zvonivci zjutraj še pred dnem pritrkavat, pustivši cerkvena vrata nezaklenjena. Ko se vrnejo z zvonika, najdejo tabrnakelj odprt in izpraznjen. Tat je odnesel med zvonjenjem monštranco, ciborij in kar je bilo vrednostnega v tabrnakelju.

S tem strogim zapiranjem zvonikovih vrat je pa zadoščeno le malemu delu cerkovnikovih dolžnosti, ki jih ima do zvonika. Pred vsem naj ga vsakdanja pot ne vodi le do ure, ampak po navitju ure višje do zvonov. To bodi vsakdanji *mali in kratki ogled* zvonov. Cerkovnik pogleda površno okoli zvonov, ali se ni od prejšnjega dne sem kaj zlomilo, upognilo, zvilo, ali ni kaj padlo itd. To se dovrši v par minutah.

Dvakrat ali vsaj enkrat na mesec naj si pa izbere cerkovnik prost čas za *daljši in temeljitejši ogled*. Takrat si ogleda natančneje urna kladiva, ki bijejo na krila zvonov. Med kladivom in zvonom mora biti približno en centimeter prostora; če ga je več, bije ura prešibko, če je manj, se drgne zvonec zvon ob kladivo, kar ga moti v prostem vibriranju, mu slabi glas ter pospešuje njegovo ubitje. Napaki se odpravi ta s primernim uravnanjem vzmeti, na kateri sloni kladivo. Ako cerkovnik sam ne more, pa kovač. Pri tem se pogleda, ali je dovolj namazana os, ob kateri se vrti kladivo; prav tako osi vreten, ki tvorijo zvezo med uro in kladivom. Cerkovnik in zvonivci naj dobro pomnijo, da zvon ne sme zvoniti niti se majati, ko bije nanj ura. Če je le mogoče, naj se zvonjenje tako uredi, da dotični zvon miruje med bitjem ure. Ravnanje proti temu pravilu dela otrokom veliko veselje, kar se jim mora seveda strogo prepovedati. Zvonec zvon prileti namreč lahko v kladivo ravno takrat, ko se pri udarcu zniža bolj ko sicer, ko ima pod seboj zvon, s tako močjo, da izbije kladivo ter zdrobi vso njegovo opravo, kar

utegne imeti kvaren učinek celo na uro. Umevno je, da mora tak udar tudi zvonu škodovati. Ako se pa zvon temu srečno izogiba, se pa vzmet vsled večjega upogibanja uda, da leži potem kladivo na zvonu ter se obenj drgne.

Nato naj se cerkovnik uveri, ali ni pritrdba zvonov na jarme že kaj popustila. V to svrhu prime z obema rokama vsak zvon ob strani za rob (ne spredaj ali zadaj, kjer udarja kembelj) ter ga skuša z vso močjo potresti. Ako se zvon le kaj zamaja, kaže, da so začele vezi in okovi na jarmu popuščati. V tem slučaju je treba zrahljane spone, vijake in žeblice s primernim orodjem zopet pritrčiti. Če cerkovnik sam ne zna, pokliče kovača. Pri tem je paziti, da leži spodnji rob zvona natančno vodoravno. Ako se pa to ne da doseči, je znamenje, da tudi jarmova os ne leži več vodoravno, da se je znižal eden dveh tramov, ki nosita zvon. Za to popravo ne zadostuje seveda cerkovnik sam.

Na tramovih stoječ, si ogleda cerkovnik *podporja* (ležišča, Lager), v katerih se vrtijo konci jarmovih osi. Da se prepriča, ali so ta podporja še vedno trdno vdellana v tramovih, si jih mora ogledati, ko vsi zvonovi zvonijo. Pri tej priliki se uveri, ali se ni tudi tramovje kaj omajalo in zrahljalo. Podporja morajo biti seveda vedno namazana, a ne po dosedanji metodi večine naših cerkovnikov, ki modrujejo: Maži obilo, da boš imel več časa mir! — Zato pa vlivajo v podporja toliko mazila, da teče čez dol na zvonove.¹⁾ In tako vidimo v mnogih zvonikih zvonove ob straneh pod podporji obdane od debele plasti tega strjenega mazila, ki že morda deset in desetletja svedoči veliko nemarnost naših cerkovnikov. Naj si dajo že enkrat dopovedati, da zavira bronastemu zvonu lep glas celo tenka svilean ruta, ako ga ž njo rahlo pokrijemo. Zatorej s tem starim »šmirom«²⁾ proč od zvonov. Mazati je treba le toliko, kar zadostuje za en mesec.³⁾ Ker pa lahko pri zvonjenju izmuzne kaj tega mazila čez rob podporja, naj se spodaj pod tram (nad krilom zvona) pritrči mala posoda iz plečevine, da se v njej nabira izkapano mazilo.³⁾ Zvon bodi vsake mazanosti prost! (Tudi snega po zimi!) To bodi sveto pravilo našim cerkovnikom! Tudi ptičji iztrebki se ne smejo na zvonovih trpeti; zato naj se vrabci, divji golobi, pastolke itd. iz zvonika preženejo, ako bi hoteli v njem gnezdit. S tem pa ni zahtevano, da cerkovnik drgni in riblji zvonove, da bi se kar bliščali. O ne! Zvonovi naj le bodo vsakršnih odpadkov in smeti prosti in starejši prevlečeni s patino (zelenkasto, tenko plastjo!)

Večkrat smo prisiljeni poslušati iz zvonika tik pred zvonjenjem in za njim neprijetno škripanje in cviljenje. Ta mučni avod in finale povzročata nenamazana obesilna naprava v zvonu, kjer visi in niha

¹⁾ Olju primešamo malo petroleja, da se prehitro ne zgosti in ne strdi.

²⁾ To velja tudi za uro. Večkrat, a po malem; ne da se vidijo ob urnih kolesih cele gruče strjenega mazila.

³⁾ To velja le za navadna odprta čepasta podporja, ne pa za drugovrstna ležišča.

kembelj. Gotovo bi se dotični cerkovnik čutil razžaljenega, ako bi mu hotel kdo vpričo občinstva očitati nemarnost v njegovi službi. A da mu zvonovi vpričo cele občine s tem cviljenjem to isto očitajo večkrat na dan tedne, mesece in morda leta, tega se niti ne zaveda. Zatorej: Ko se mažejo urna kladiva in podporja zvonov, je treba stopiti tudi pod vsak zvon in namažati v njem železno obesilo kembljevo.

Cerkovnik pomni: *Maži podporja zvonov, obesila kembljev, uro in nje kladiva po malem, pa večkrat!* S tem prihraniš cerkvi in občini mnogo škode.

Kakor je obsojati zvonjenje otrok na zvoniku, tako je grajati cerkovnika, ki zvoní vedno le pod zvonikom. Ogledu cerkovnikovemu mora biti zvon podvržen ne le, ko miruje, ampak tudi, ko zvoní. Za to pa mora stati cerkovnik pri njem, da vidi, ali se vrši nihanje zvona in kemblja pravilno, ali udarja drugi na prvega pravilno. Pravilno je: *Kembelj bodi tako pritrjen v svojem obesilu, da se pri zvonjenju ne suče okoli sebe (svoje osi), da niha mirno in stalno v premi (ravni) črti, ne da bi kolovratil izven te smeri, ki leži v največjem premeru kroga, ki ga tvori spodnji rob zvona navpično proti smeri jarmove osi, tako da bije kembelj vedno in popolnoma na istem mestu krilā, ne da bi udaril zdaj-pazdaj kaj bolj na levo ali desno!* Kjer tega ni, tam ne leži kembljevo obesilo s svojima tečajema natančno v smeri jarmove osi, kar je treba uravnati.

Dalje veljaj pravilo: *Betica kembljeva udarjaj vedno in natančno na notranji krilni obroč, ki ga tvori najdebelejši del krilal!* Ako udarja višje, je kembelj prekratko zapet na obesilo z usnjatim jermenom; če bije nižje, se je jermen morda sam zdaljšal vsled rabe in kembljeve teže. Oboje pa je zvonu in glasu škodljivo. Previsoko bijoč kembelj ne dela izrazitega udarca, ker ima prekratek razmah za potrebno moč, in pretresa preveč gorenje plasti zvonove nad krilom, da postajajo nadkrilni alikvotni glasovi preglasni; prenizko bijoč kembelj oškrbi lahko zvon ali ga celo ubije. Tudi kolovrateč kembelj nima pravega učinka, ker ga kolovratenje preveč ovira. Razen tega udarja zdaj pa zdaj na neuglajeni del krilā, kar povzroča pokrit glas, in če krene preveč v stran, zadene zvon s svojim robom (ako nima betica obliko kroglice) ter ga lahko prekolje.

Kembljevi jermen bodi predmet vedne pazljivosti cerkovnikove! Ta si ga oglej vselej, ko ima opraviti z mazanjem kembljevega obesila! Ako se jermen med zvonjenjem utrže, povzroči lahko veliko nesrečo in škodo: kembelj predere cerkveno streho ali streho kake druge hiše blizu zvonika, poškoduje ali celo koga ubije, osebito izmed otrok, ki se radi igrajo med zvonjenjem okoli zvonika. In vsega tega bi bil kriv neskrbni cerkovnik.

Zvon mora nadalje na obe strani enakomerno biti glede časa in moči. Zvoneč zvon se ne sme zaletovati, t. j. prenehljaji med udarci morajo biti vedno enako dolgi in udarci na obeh straneh enako krepki. Če tega ni, se da doseči, da se nategnejo na jarmu sprednji ali zadnji okovi in vezi, kakor se zvon zaletuje naprej ali nazaj. Doseže se pa to tudi s primernim obteženjem ene strani voda, na katerem je privezana

vrvi (za zvonjenje), kar pa ni lepo videti ter vodu škoduje.⁴⁾ — Jarem mora stati po svoji višini navpično na ploskev, katero tvori spodnji rob zvona. Dovoljena je le diferena za težo vrvi do podzvonika.⁵⁾ Kako potrebna je taka uravnava, priča izrek imenitnega zvonoslovca K. Walter-ja, ki piše: Zvonilo pride le tedaj do polne veljave, in njegov učinek je le tedaj zares vzvišen in prazničen, če zvoní vsak zvon zase v enakih intervalih in z enako krepkim udarcem.

Stari zvonovi imajo lice na krilu, kjer bije kembelj, že precej izguljeno in izdolbeno. Ako znaša ta izdolblina približno tretjino debelosti krila, se mora zvon na jarmu obrniti, t. j. zasukati za četrtno kroga, če ni bil še obrnjen, če je bil že obrnjen, pa za osmino, da bije kembelj na novo mesto.

Tudi kembelj sam zahteva pozornost cerkovnikovo. Betica njegova ima praviloma premer, ki stoji k debelosti krilā v razmerju 5:3. Če je pa betica že toliko obrabljenā, da ne odgovarja več njena debelost temu razmerju, se pošlje kembelj v popravo kovaču-ružinarju. Betica ima večkrat vlsed krhkosti železa na površju lomljiva mesta. Te naj kovač odstrani; lice na betici, kjer bije na zvon, mora biti gladko. Posebno nevarno je, če je to lice ob straneh razcefedrano in če ima zvonivec grdo navado pritrkovaje biti s kembljem v stran.

Cerkovnik bodi v zvoniku skrben gospodar, ki vse pregleda, vse pretakne in prebrska. Razen do tu naštetih predmetov ne sme pustiti iz vida tudi drugega, kar je v zvoniku, n. pr. lesa v stopnicah, podovih, v zvonišču, da ni trhlen in nevaren posetnikom, zvonovom in uri. Pri uri naj si večkrat ogleda vrvi, ki nosijo uteži. Sploh ne bodi v zvoniku koticā, kamor bi ne segalo cerkovnikovo skrbno oko.

Slednjič bodi cerkovniku toplo priporočeno pazljivo nadzorstvo nad zvonivci! Navadno zvonjenje naj se opravlja kolikor mogoče le pod zvonikom, pri pritrkovanju v zvoniku pa bodi vedno cerkovnik navzočen! Za zvonivce naj si izbira le trezne, krotke in pametne fante in može! Prepiračev, razgrajačev, pretepačev in pijancev ne k zvonovom! Koliko ubitih zvonov in koliko škode imajo taki zvonivci na vesti, a tudi cerkovnik, ker jim je zaupal in jih puščal brez nadzorstva. Posebno nevarno je to v sedanjih časih, kjer imajo v zvon-

⁴⁾ Ta vod nosita dva na jarmu ob strani spredaj in zadaj pritrjena narazen upognjena droga. Vod leži vodoravno ob strani zvona v smeri nihanja takoj nad krilom. Cerkovnik naj pazi, da leži vod trdno na drogih in droga na jarmu, ako ne, se vod nasloni in leže na zvon. V nekem kraju na Goriškem so mi tožili, da se jim je en zvon ubil. Ko pridem v zvonik, najdem en drog omajan, drugi nalomljen, vod je pa ležal na zvonu.

⁵⁾ Ako se zvoní pri zvonovih, naj se potegne od vrvi toliko kvišku, kar je je treba za zvonjenje, da se nepotrebno ne guli. V tem slučaju pa mora zvonivec nekoliko pridrževati zvon, ko niha kvišku na njegovi strani, da se ne zaletuje na nasprotno stran vsled odpada teže vrvi.

ku samo en zvon ali dva. Manjkajoči tretji zvon se nadomešča z udarjanjem s kakim orodjem po zvonu nad krilom. Toliko ve vsak pritrkavec, da ima zvon nad krilom drugačen glas nego na krilu, a tega pa ne ve, da so to alikvotni glasovi, ki nimajo naloge se posamno glasiti, ampak le spremljati glavni glas in mu tvoriti harmonično brenčanje. Pa če bi tudi to ne bilo, kako naj ve največji zvonivec, kam naj udari, da izvabi samo en alikvotni glas, ki je že sam toli raznobarven proti glavnemu glasu, da ne more nikakor nadomeščati tretjega zvonu. Zato je tako nadkrilno brenkanje zelo neprijetno in mučno. Žal pa tudi nevarno. Gorenje okrilje zvonovo ima namreč od polovice navpične višine (višine osi) le tretjino debelosti krila. Koliko lažje se torej prekolje! Ker pa ti alikvotni glasovi zvonivca ne zadovoljujejo — že zaradi svoje šibkosti — poskuša s svojim orodjem (ki je morda celo kak kamen, ali sploh kak robot in ostnat predmet, seveda tem nevarnejši) udarjati pod krilom, prav na spodnjem robu. Tu je zvon pa še tanjši, prav lahko se oškrbi, in iz dna te škrbine je navadno opaziti kot las tenka razpoka, ki se razteza gor po okrilju. Zvon je izgubljen, zanj ni več rešitve. Vsled nadaljnje rabe se razpoka vedno bolj širi, in zvon slabi vedno bolj na glasu in brenčanju.

Dva taka slučaja sta se pripetila v bližnji okolici mojega begunskega bivališča. Eden k sreči, ko so se oddajali zvonovi v vojne namene. Na moj nasvet je mogel g. župnik še ta poškodovani zvon zamenjati z drugim (zdravim), ki je bil že odpeljan na kolodvor. V drugem kraju med pritrkovanjem ubiti zvon še visi v zvoniku, ali seveda ga poškodba dan na dan bolj slabi. In vendar ima še vedno prijetnejši glas in bolj slišno brenčanje nego marsikak jeseniški jekleni zvon. — Da se izognemo takim nesrečam, nvažujmo pravilo: *Ob zvon smemo tolči le s kembljem in sicer na mestu, kjer kembelj tolče, ko zvon zvoní.*

Zoper to pravilo greše tisti pritrkavci, ki ne potegujejo kemblja proti sebi, ampak ga majajo od leve na desno in naopak tako, da dobiva zvon bolj drsajoče nego bijoče udarce. Nič boljši niso oni, ki pri drobnem (gostem) in tihem pritrkovanju ne udarjajo kemblja ob zvon, ampak ga na zvon malodane pritiskajo. Oba načina se morata grajati, ker škodujeta lepemu glasu in varnosti zvonov. *Kembelj mora udarjati kratko na zvon in se takoj umakniti od njega, ne pa na njem ostajati.*

Nekaj škodljivih razvad izvira iz nekeke nečimerne ošabnosti zvonivcev, ki bi hoteli sosednim krajem pokazati domače zvonilo kot kolikor možno mogočno, ne vedo pa, da se s tem smešijo. Sem spada razvada mnogo preveč močnega nabijanja s kembli. To ni le nevarno, ampak tvori tudi pretirane glasove, in kar je pretirano, ni lepo. — Ko je zvoniti kak zvon in ga začne zvonivec nihati, prime drug zvonivcu za kembelj ter ga trdno drži, dokler mu ga zvon sam ne izbije iz rok. Vsled tega prileti kembelj s strašansko močjo na drugo stran zvona. Ta grozni udarec — menijo zvonivci — vzbudi v občinstvu nekaj »rešpekt«. — Temu podobna je razvada, da se zvonjenje velikega zvonu kot uvod pritrkovanja napoveduje s posam-

nim, zaporednim in površnim trkanjem na mala dva ali tri zvonove. Nato se oglasi »mogočni« veliki zvon. To je smešna igra trabantov, ki naznanjajo prihod svojega kneza. Ta otročarija bi bila še dopustna, če bi ne bila tudi kvarna. To trkanje se vrši namreč molto crescendo tako, da so zadnji udarci grozni, prav divji od prevelike moči. — Pri pritrkavanju se nihajoč zvon navadno mnogo premočno vihti. Zvon se nima nikdar toliko zavihitati, da bi se vzdigoval nad svojo vodoravno lego.⁶⁾ Pri takem premočnem vihtenju prekorači kembelj kot 45°, zmuzne na jermenu v notranjost zvo- na ter izgubi v tej višini velik del svoje vihtilne moči. Tako se s takim premočnim zvonjenjem doseže nasprotno, kar se nameruje. Res da se na južnem Tirolskem in v gorenji Italiji vihti zvoneč zvon skoraj do navpične svoje lege, ali, za to ima ta zvon mnogo lažji kembelj: 1,5% do 2,5% zvonove teže, naši kembelji pa povprečno 4% zvonove teže.

Za varnost in lepe glasove zvonov je treba te razvade enkrat za vselej odpraviti. Vsak zvon naj začena zvoniti, ne da bi se mu kembelj zadrževal, in naj neha sam biti tako, da se polagoma zadržuje v nihanju, ali popolnoma popusti, da se sam ustavi. Bravarje so na mestu v krčmi, a v zvoniku ne.

Zato pa ne sme pustiti v nemar pravi- la: *Ko se pritrkuje, bodi cerkovnik pri zvonovih in nadzoruj zvonivce, razen če ima istočasno opraviti v cerkvi pri službi božji.* V tem slučaju ga nadomestuj zanesljiv pritrkavec! Konec naj bode dosedanjih nemarnosti, da se nekateri cerkovniki kar nič ne brigajo za to, kar je in se godi v zvoniku.

Kakor si mora cerkovnik dati dopa- sti, da nadzoruje cerkveni predstojnik nje- ga sodelovanje pri službi božji, njega skrb za red, snago in varnost v cerkvi, tako se mora goditi tudi v zvoniku. Vestni in natančni cerkveni predstojnik že skrbi sam za to, da mu je pot do zvonov varna in brez posebnih težav. Cerkovnik večinoma ne ve, kdaj cerkveni predstojnik pregleduje učinke in uspehe njegovega delovanja v cerkvi, prav tako bodi tudi v zvoniku! V tem ne bodi nobene izpremembe, nobene nepravilnosti, da bi je ne opazilo pazljivo oko predstojnikovo. Ako pa ne more g. cerkv. predstojnik hoditi v zvonik vsled starosti, bolehnosti ali nebogljenosti, naj izroči ta posel kakemu zanesljivemu cerk- venemu ključarju, osebno v zvonikih po- družničnih cerkva.

Poleg tega nadzorovanja naj pokliče cerkveno predstojništvo enkrat v letu monterja ali zanesljivega tehnika, da pregleda vsestransko stanje zvonov v zvoniku. Po njem nasvetovane poprave naj se nemudoma in vestno izvrše!

⁶⁾ V mislih imam zvonove z »letečim kembeljem«, ne z »vrženim kembeljem«.

Prpriave za evh. shode.

Čerliški dekanat je na konf. v Lokovcu 19. apr. odobril, da se v Logu vrši evh. shod 12. sept. — Sklenil je predlagati glavnem pokrajinskemu odboru:

a) naj bi se organiziral ta shod le za moše in mladeniče. Ti so bolj potrebni pobude, efekt bi

bil veličastnejši, ložej bi bili posluženi pri sv. zakramentih. — Če tega ne bi bilo mogoče, naj bi se od strani dušnih pastirjev pa vsaj posebno poudarjalo na vdeležbo moških.

b) glavni govor pred slov. sv. mašo naj bi veljal posebno moškim in mladinski organizaciji — sploh apostolatu lajikov.

c) k referatom v odsekih naj se pritegnejo tudi lajiki — možje, mladeniči — in iz vidika teh naj se predmebi obravnavajo, ne le iz vidika duhovnikovega.

d) če bo shod za vse — naj se priredi vsaj skupno sv. obh. posebej za moške, sprimernim kratkim nagovorom; posebej za ženske.

Zajednica Šempeterske Dekanije je imela 23. aprila konferenco v Dornbergu. Po zaključnem predavanju sobr. Pahorja o času in kraju poro- ke, o ločitvi zakona od mize in postelje in o vpi- su v poročno knjigo, je sobr. Pipan na kratko poročal o sklepih dekanjskega shoda v Gorici. Sobr. predsednik je prebral okrožnico o evhari- stičnem shodu, izdano po knezonadškof. ordina- riatu, sklepe shoda dekanov glede te evharistične manimestacije in tozadevni poročili iz čerliške in vipavske dekanije. Zajednica je sklenila, da stopi istočasno v dogovor z solkansko in vipav- sko dekanijo glede evharističnega shoda na sv. Gori in v Logu. Preds. čerliške Zajednice sobr. Cigoj je poročal o sklepih glede na versko orga- nizacijo, sprejetih na sestanku v Gorici, tako o »Obhajilnih zvezdah«, »Marijinih vrteih«, »Mariji- nih družbah«, »Apostolstvu mož«, »Društvu že- na« in podal dragocena navodila za ustanovitev in razvoj le- teh. Sobr. Godnič je na to poročal o tisku, časopisu, prosvetni organizaciji, dijaški matici itd. Zajednica je v resnici »en miniatu- re« odsev kulturnega stremljenja in delovanja v smislu devize »omnia restaurare in Christo«. Posebno zahvalo smo pa dolžni svojemu uprav- apostolsko vnetemu in požrtvovalnemu duhov- nemu voditelju o. Zdravljicu.

V. V.

Pri duhovnih vajih doli v Apeninu.

»Duhovne vaje od 25. do 31. avgusta 1918. pri Sv. P. nad S. — Vodil jih Sac. F. C., Arciprete, Vicario Foraneo, S. P., V. (N.).« Tako se začenjajo tisti moji zapiski, samo da so kratice celoma izpisane. Tukaj kaže imena zamolčati.

Začele so se v nedeljo zvečer ob 8., končale soboto zjutraj. Naj koj povem, da se mi to boljše zdi, kot po naši navadi samo od ponedeljka zvečer do petka zjutraj. Mi imamo čas le bolj za pometanje (via purgativa), da bi pa potem položili kaj več podlage za prihodnje (boliše) življenje, nedostaje časa. Premišljevanje Jezusovega življenja se rado reducira na meditaci- jo de duobus vexillis. In potem se rado zgodi, da je sad duhovnih vaj bolj pičel. Ali ni res, sobratje? Najbolj oddaljenim bi seveda bilo precej težko o pravem času priti. Vendar vozila so nagla, poletni dan dolg. Tudi doli so imeli nekateri precej da- leč, voziti so se mogli pa le s konjičkom ali z mulo (somaro). Tudi jaz nisem imel bli- zu. Tisto nedeljo sem bil na birmi 5 ur proč od kraja duhovnih vaj, v kraju, kjer so tiste dni volkovi strašili. Na birmo je prišlo več gospodov, ki so tudi šli k du- hovnim vajam, eden n. pr. nekako tri ure oddaljen od kraja birme, visoko gori v orlovskem gnezdu, kakršnem v naši ško- fiji ne najdem primere, čeprav sem videl Trebuše in Trente, razne Rute in Gore.

Zjutraj so doma opravili službo božjo, en- krat po kosilu so pa odšli proti mestu. Jaz sem uvod zamudil — radi dolge vizitacije. Šele po sedmih smo se odpeljali: škof, ka- nonik convisitor in moja malenkost. Ko smo prišli v mesto, je bil uvod eksercij menda že končan, a iz mesta tja gor k Sv. P., kjer so bile duhovne vaje, je bilo peš- tri četrt ure. Soboto potem sem se peljal z enim »prevostom«, ki je bil pri duhovnih vajah, na njegovo tri ure oddaljeno faro. Odpejala sva se šele popoldne in vender še dosti zgodaj prišla. Kolikor sem slišal, imajo po Italiji duhovne vaje sploh od ne- delje zvečer do sobote zjutraj.

V tistem kraju s imeli zadnje ekser- cije 1. 1914. Ker vojske le ni hotelo biti konec, škof ni hotel več odlašati. Prejšnje čase so jih opravljali v semenišču ali pa v semeniškem letovišču. Tisto leto je bilo se- menišče zaprto in je služilo za vojaško skladišče. Postelje so bile posojene vojaški bolnišnici. V semeniškem letovišču so bi- vali vojaki. K sreči je visoko gori v bregu v leščevju samostan manjših bratov, kate- rim pravijo zoccolanti, ker nosijo coklje (pravzaprav opanke). Tisti samostan je določen za novicijate, a novicev takrat ni bilo. V njem je dolgo živel in tudi umrl sv. P., p katerem se samostan imenuje. Na njegov grob prihaja dosti romarjev, ven- dar le bolj o praznikih. K govorom in mo- litvam smo se zbirali v kapelo, kjer počiv- vajo ostanki tega svetnika. Velik voditelj duhovnih vaj je bil torej ta svetnik. Ob svetnikovem grobu se mora človeka ven- der nekaj prijeti, zlasti ker je bil svetnik duhovnik in pa radodaren čudodelnik. Cer- kev je posvečena Materi Božji, zopet ve- lika prednost. Gori v samostanu je v ka- pelo premenjena svetnikova celica, ki ti pridiga, ko je pridigar že zdavnaj utihnil. Zraven samostana je obširen vrt, v popol- nem miru. Edino veverico, ki je prišla leš- nike vrtat, morda slišiš in vidiš.

Ekserciralo nas je okoli 30 duhovni- kov, drugi teden zopet toliko. Za več ni bilo prostora. Spati že tako niso vsi mogli v samostanu; nekaj nas je hodilo zvečer domov, zjutraj pa nazaj v samostan. Moj gospodar in jaz sva imela prav daleč, ker sva bila doma na gradu nad mestom pri stari stolnici. Zbrani pa so bili duhovniki iz domače škofije in iz sosednje, katero je naš škof administriral. Precej duhovnikov obeh škofij je bilo pri vojaki. Ko je voi- ska nehala, so ti gospodje v januarju en- krat imeli tudi pri Sv. P. duhovne vaje, kateri je na veliko zadovoljnost udeležni- kov vodil škof sam. Nje je takrat debel sneg zapadel.

Hrano so nam pripravljali v samo- stanski kuhinji, používali smo jo v samo- stanskem refektoriju skupaj z redovno družino, radi vojske močno skrčeno. Ku- hal nam je pa z dvema pomočnikoma en gostilničar iz mesta. Njegovo ime menda lahko povem: Buonasera. Mož se je izka- zal: dovolj, dobro, po ceni, 7 lir na dan s pijačo. Za samostan smo posebej nekaj skupaj vrgli in pa iz Buonaserovih loncev je samostanska družina tisti čas jedla in iz našega soda pila. (Dalje).

Urednik: Stanko Stanič, kap.
Tisk »Narodne Tiskarne« v Gorici.